

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Національний університет "Чернігівський колегіум" імені Т.Г. Шевченка
Освітня програма	40274 Історія та археологія
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	032 Історія та археологія

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Національний університет "Чернігівський колегіум" імені Т.Г. Шевченка
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	40274
Назва ОП	Історія та археологія
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	032 Історія та археологія
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Квітковський Віктор Ігорович, Бородіна Тетяна Миколаївна, Шваб Анатолій Георгійович (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	13.04.2021 р. – 15.04.2021 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://inst-hist.chnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/a1037075-ad9a-4179-832b-33463be52df5.pdf
Програма візиту експертної групи	https://inst-hist.chnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/programa-vizytu-032.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

За результатами проведення експертизи експертна група встановила, що ОПП «Історія та археологія» у Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка в цілому реалізується на належному рівні. У ЗВО сформовано належну корпоративну культуру, спрямовану на формування високоосвіченої, та всебічно розвинутої особистості. Між керівництвом університету та ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін імені О. М. Лазаревського, науково-педагогічними працівниками і здобувачами освітньо-професійної програми склалася доброзичлива атмосфера та партнерські стосунки. Освітній процес відбувається відповідно до законодавства України та нормативних документів ЗВО, здійснюється у сприятливому та комфортному для здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників освітньому середовищі. Експертиза засвідчила загальну відповідність ОПП критеріям оцінювання якості освітньої програми. Виявлені недоліки не є суттєвими. ОПП «Історія та археологія» Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають усім критеріям Додатку до «Положення про акредитацію освітніх програм».

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Цілі ОПП «Історія та археологія» узгоджуються з місією та стратегією НУЧК, мають регіональну зорієнтованість науково-дослідної та практичної підготовки здобувачів. У ЗВО налагоджена ефективна співпраця із роботодавцями та базами практик, створені належні умови для практичної підготовки здобувачів. Форми та методи навчання, які використовуються на ОПП, сприяють досягненню цілей та ПРН. Освітній процес реалізується з дотриманням студентоцентрованого підходу та популяризацією культури академічної доброчесності. У НУЧК сформовано довірливу атмосферу взаємовідносин між адміністрацією закладу НПП та здобувачами ОПП, розроблена прозора та ефективна система врегулювання конфліктних ситуацій. ОПП забезпечена професійними НПП, які є визнаними фахівцями своєї галузі, провадять академічні дослідження та регулярно підвищують свою кваліфікацію. Процедура добору НПП є прозорою та ефективною. Для реалізації ОПП створене належне освітнє середовище та залучені достатні матеріальні ресурси, забезпечений безоплатний доступ до освітньої інфраструктури та навчальних ресурсів. Освітня, організаційна, інформаційна, консультативна і соціальна підтримка здобувачів ОПП здійснюється систематично та в необхідних обсягах. В НУЧК налагоджена ефективна система студентського самоврядування та створені необхідні механізми впливу на покращення освітнього середовища. Сильною стороною ЗВО є впровадження низки положень спрямованих на формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти, основним серед яких є «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти» в НУЧК імені Т. Г. Шевченка», а також створення Відділу внутрішнього забезпечення якості освіти. Позитивною практикою є намагання університету залучити до перегляду освітніх програм широке коло стейкхолдерів, швидке реагування на зовнішній моніторинг якості. У ЗВО запроваджена належна культура прозорості та публічності. Обсяг інформації, що оприлюднюється на сайтах НУЧК імені Т. Г. Шевченка та ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін імені О. М. Лазаревського в цілому є достатнім для забезпечення потреб та інтересів всіх учасників освітнього процесу.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Виявлені ЕГ слабкі сторони ОПП можуть бути виправлені до початку нового навчального року і не є суттєвими. Певні застереження у ЕГ викликали те, що цілі та фокус ОПП сформульовані надто узагальнено і не містять чітко окресленого регіонального або проблемного контексту. ЕГ рекомендовано звзвити фокус та предметне поле ОПП із врахуванням сформованих наукових напрямів історичних досліджень у ЗВО, потреб регіонального ринку праці, пріоритетних напрямів розвитку історичної науки. Надто широке предметне поле ОПП зумовило певні недоліки структури та змісту освітньої програми: роздільність та малий обсяг ОК; нерівномірне охоплення ОПП всього предметного поля спеціальності «032 Історія та археологія»; застосування різних підходів до структурування змісту ОПП та ОК. Для удосконалення структури та змісту ОПП рекомендовано застосувати єдиний підхід до структурування всесвітньої історії та її періодизації; укрупнити та збільшити обсяг нормативних ОК; посилити науково-методологічну складову фахової підготовки в нормативній частині ОПП; збільшити частку аудиторних форм навчальної роботи; розширити можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії. Для удосконалення навчання і викладання, слід конкретизувати відповідність ОК ПРН; поглибити практику навчання через наукові дослідження; заохочувати здобувачів до написання кваліфікаційних бакалаврських робіт; поглибити популяризацію академічної доброчесності та академічної мобільності; розширити практику залучення провідних вітчизняних та закордонних фахівців для підготовки здобувачів ОПП. Удосконаленню освітньої, організаційної, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки здобувачів послугують: спрощення механізмів звернень здобувачів до адміністрації ЗВО щодо фактів булінгу, конфліктних ситуацій, хабарництва тощо; розміщення контактів гарячої лінії на сайті ЗВО у зручному місці; створення в корпусі ННІ необхідної інфраструктури для осіб з вадами руху. Недоліками ОПП в розрізі внутрішнього забезпечення якості освітньої програми є: недостатня ефективність внутрішнього моніторингу щодо виявлення недоліків; слабка поінформованість та, як наслідок, низька залученість широкого загалу здобувачів до процесів моніторингу та перегляду ОПП. Для покращення якості забезпечення ОПП слід провести інформаційну кампанію серед здобувачів та НПП щодо процедури моніторингу та перегляду ОПП; організувати тренінги та семінари для гарантів та членів груп забезпечення; публічно висвітлювати результати моніторингу та перегляду ОПП; розширити коло потенційних роботодавців за рахунок дослідних та освітніх закладів. З метою поліпшення прозорості і публічності освітнього процесу ЕГ рекомендує поширити

існуючу в ЗВО практику з оприлюднення проектів ОПП на сайті; вдосконалити сайт ННІ історії та створити в його структурі окремий розділ для кращого інформування учасників освітнього процесу.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

ОПП «Історія та археологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка (НУЧК) розроблена в 2016 р. на основі багаторічного досвіду реалізації освітньо-професійної програми підготовки фахівців напряму 6.020302 Історія. Особливістю ОПП 2016 р. є її міжпредметна інтегрованість зі спеціальністю «014 Середня освіта» (за предметною спеціалізацією Історія) та зі спеціальністю «027 Музеєзнавство, пам'яткознавство». Реалізація освітньої програми в редакції 2016 р. передбачає підготовку вчителів історії загальноосвітніх навчальних закладів із поглибленою спеціалізацією з історії України та з експертизи історико-культурних цінностей. У 2020 р. в ОПП «Історія та археологія» (<https://cutt.ly/EvDA8lx>) внесені зміни, які переорієнтували її скерованість на підготовку фахівців історії та археології з фаховими компетентностями науковців-дослідників. Цілі та фокус ОПП у редакції 2020 р. сформульовані надто узагальнено, зорієнтовані на «загальну освіту в галузі історії та археології» і фактично дублюють положення Стандарту вищої освіти, не містять чітко окресленого регіонального або проблемного контексту. Цілі та результати навчання за ОПП співзвучні з метою освітньої діяльності ЗВО, затвердженої Статутом (<https://cutt.ly/YvDsp8C>), Стратегією розвитку (<https://cutt.ly/JvDSThR>) та місією Університету, які полягають у підготовці висококваліфікованих та конкурентоспроможних на національному та міжнародному ринках праці фахівців.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Експертною групою встановлено, що до формування цілей та програмних результатів навчання ОПП в НУЧК у 2020 р. запроваджено практику багаторівневої системи моніторингу та удосконалення із залученням здобувачів, роботодавців та академічної спільноти. ОПП 2020 р. пройшла обговорення на засіданнях кафедри археології, етнології та краєзнавчо-туристичної роботи (протокол № 9 від 31 березня 2020 р.), кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин (протокол № 10 від 18 червня 2020 р.), вченій раді ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін (протокол №1 від 28 серпня 2020 р.). Інтереси та пропозиції здобувачів вищої освіти щодо ОПП сформульовані під час обговорення зі студентським самоврядуванням (протокол засідання студентської ради № 5 від 13 травня 2020 р.). Відповідність цілей та результатів навчання запитам здобувачів відстежується через електронну форму анкетування (<https://cutt.ly/qvDS2FU>) та під час опитування випускників (витяги з протоколів № 9, № 10, засідання студентської ради інституту). Зустрічі у фокус-групах засвідчили про налагодження дієвого механізму співпраці з удосконалення та реалізації освітнього процесу з роботодавцями та базами практик. Позитивні відгуки та рецензії на ОПП подані директором Новгород-Сіверського історико-культурного музею-заповідника «Слово о полку Ігоровім» Оленою Матюк (<https://cutt.ly/qvDS6ST>), генеральним директором Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця» Наталією Ребровою (<https://cutt.ly/lvDDi5Y>), директором Чернігівського обласного історичного музею імені В. В. Тарновського Сергієм Лаєвським (<https://cutt.ly/3vDDkue>), директором Чернігівського обласного художнього музею Юрієм Ткачом (<https://cutt.ly/lvDDmnnv>). Результатом узгодженої позиції учасників освітнього процесу щодо впровадження нових нормативних вимог МОН України та НАЗЯВО в ОПП редакції 2020 р. змінено фокус програми на посилення науково-дослідницьких та комунікативних фахових компетентностей, розширено перелік вибіркових ОК та удосконалено механізм їх вільного вибору.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Цілі та програмні результати навчання ОПП укладені відповідно до Стандарту вищої освіти спеціальності «032 Історія та археологія» першого бакалаврського рівня й, в цілому, відповідають сучасним тенденціям розвитку

спеціальності та гуманітарної галузі загалом. Певні застереження викликає відсутність чіткого фокусу програми та її зорієнтованість на загальне предметне поле історичної науки у її хронологічній, географічній та тематично-проблемній різноманітності, що суттєво утруднює її ґрунтовне засвоєння здобувачами. Регіональна зорієнтованість ОПП проявляється у формуванні фахових компетентностей, необхідних для забезпечення науково-дослідницького, туристичного, історико-культурного та природно-рекреаційного потенціалу Чернігівської області, які забезпечуються, як через окремі ОК теоретичної і практичної підготовки, так і через змістове наповнення навчальних дисциплін місцевою, регіональною тематикою. Практична та теоретична підготовка здобувачів ОПП тісно інтегрована з регіональними дослідженнями, які здійснюються в рамках реалізації «Обласної цільової програми розвитку туризму у Чернігівській області на 2013–2020 роки» (<https://cutt.ly/evDGVhu>), а також «Цільової програми проведення археологічних досліджень в Чернігівській області на 2013–2020 роки» (<https://cutt.ly/evDGVhu>). Регіональна проблематика є пріоритетною при написанні наукових досліджень та кваліфікаційних робіт. ОПП укладена із застосуванням досвіду підготовки бакалаврів історії та археології в інших вітчизняних ЗВО (Київському національному університеті імені Т. Шевченка, Харківському національному університеті імені В. Каразіна, Житомирському державному університеті імені І. Франка, Львівському національному університеті імені І. Франка та інших). На формування підходів та запровадження кращих освітніх практик реалізації ОПП вплинули міжнародні контакти НПП (конференції, наукові стажування) та участь в проєктах: Програми Erasmus+ наряду Jean Monnet «Європейський освітній простір: можливість та виклики для України»; Європейського проєкту CoRe-2 «Методичні рекомендації для розроблення профілів ступеневих програм, включаючи програмні компетентності та програмні результати навчання» (Київ, 2016); Ради міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність-національне розгортання» тощо.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Аналіз матриці відповідності ОК програмним результатам навчання ОПП, НП, силабусів та робочих навчальних програм засвідчив, що нормативний зміст підготовки здобувачів ОПП НУЧК, визначених у термінах результатів навчання, відповідає Стандарту вищої освіти спеціальності «032 Історія та археологія» першого бакалаврського рівня. Структура і зміст ОК забезпечують формування визначених Стандартом програмних результатів навчання та фахових компетентностей.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Регіональна зорієнтованість науково-дослідної та практичної підготовки ОПП; ефективна співпраця із роботодавцями та базами практик.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Цілі та фокус ОПП сформульовані надто узагальнено і фактично дублюють положення Стандарту вищої освіти спеціальності «032 Історія та археологія» першого освітнього рівня, не містять чітко окресленого регіонального або проблемного контексту. Рекомендовано : звузити фокус та предметне поле ОПП із врахуванням сформованих наукових напрямів історичних досліджень у ЗВО, потреб регіонального ринку праці, пріоритетних напрямів розвитку історичної науки.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Освітньо-професійна програма загалом відповідає визначеному критерію, недоліки не є суттєвими і можуть бути усунені під час чергового перегляду та удосконалення ОПП.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

ЕГ встановлено, що заявлений загальний обсяг ОПП «Історія та археологія» в редакції 2016 та 2020 років (<https://cutt.ly/7vDHvBs>) відповідає вимогам статті 5 Закону України «Про вищу освіту» та Стандарту вищої освіти спеціальності «032 Історія та археологія» першого (бакалаврського) рівня для підготовки здобувачів на базі повної загальної середньої освіти і становить 240 кредитів ЄКТС, із яких 60 кредитів відведено на дисципліни вільного вибору

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

ЕГ встановлено, що зміст нормативної частини ОПП, яка формує спеціальні (фахові) компетентності, сформовано у логічній послідовності, що дозволяє в цілому досягнути заявлених цілей та ПРН. Структура ОПП та її змістове наповнення укладені у логічно-послідовну схему ОК, згрупованих за блоками: нормативних дисциплін загальної підготовки (32 кредити), дисциплін спеціальної (фахової) підготовки (148 кредитів), дисциплін вільного вибору (60 кредитів). Змістове наповнення ОПП дозволяє сформувати передбачені Стандартом вищої освіти загальні та фахові компетентності і формується нормативними ОК, про що свідчить матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми (<https://cutt.ly/ivDHTbr>). Формування загальних компетентностей забезпечується як нормативними ОК соціально-гуманітарного блоку, так і фаховими ОК. Аналіз структури робочих програм навчальних дисциплін та силабусів ОК засвідчив, що в окремих випадках, заявлені в матриці відповідності програмні компетентності не завжди належно корелюються з компонентами ОПП. Зокрема, формування ЗК 1 (Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства...), забезпечується ОК3. Філософські студії, ОК4. Українська мова (за професійним спрямуванням), ОК7 Методика самостійної роботи та основи академічного письма, ОК16. Історія України другої половини ХХ – початку ХХІ ст., ОК41. Українська історіографія. Натомість доцільно було б вести до блоку нормативних дисциплін загальної підготовки бодай один з ОК Основи права /Політологія/Основи демократії тощо. Важко досягнути ЗК2. (Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області...) через ОК4. Українська мова, ОК5. Основи медичних знань та охорони здоров'я, ОК10. Безпека життєдіяльності та цивільний захист, доцільніше було б ввести до нормативної частини курси Методологія історії, Історичні школи та методології тощо. Схожі застереження виникають і до формування ЗК 3. (Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу), які досягаються через ОК9. Психологія, фахові історичні дисципліни (ОК11 – 35, 38 40 – 44, 48) для формування яких, значно краще б прислужилися уже згадувані методологічні курси та Логіка. Не зовсім зрозуміло, як формує мовні компетентності, а саме ЗК 4. (Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово) ОК9. Психологія та ЗК 5. (Здатність спілкуватися іноземною мовою) ОК 24, 26 – 29 (Історія країн Європи та Америки), адже вона викладається українською мовою. Незрозуміло як сприяє формуванню ЗК 7. (Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми) ОК6. Економічна теорія. ЕГ рекомендує переглянути та збільшити блок дисциплін нормативної підготовки, які забезпечують формування загальних компетентностей і конкретизувати, через які форми, методи навчальної роботи їх тематичне наповнення ОК забезпечують досягнення ПРН.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Аналіз ОПП, навчально-методичного забезпечення та робота у фокус-групах засвідчили, що зміст ОПП укладено відповідно до її фокусу – формування загальної освіти в галузі історії та археології Структура та зміст дисциплін циклу спеціальної (фахової) підготовки охоплюють все предметне поле спеціальності «032 Історія та археологія», виокремлюючи за проблемно-хронологічним принципом всесвітню історію (48 кредитів), історію України (26,5 кредитів), археологію (6,5 кредитів), історію слов'ян (18,5 кредитів), спеціальні та допоміжні історичні дисципліни (24,5 кредитів), методологічні ОК (6 кредитів), ОК практичної підготовки (18 кредитів). Поглибленому вивченні фахових історичних дисциплін слугує перелік дисциплін вільного вибору. Певні застереження в ЕГ викликає підхід розробників ОПП до її структурування. Не зовсім зрозуміле виокремлення із контексту всесвітньої історії слов'ян, яка укладена у п'ять окремих ОК (ОК17 – ОК21) за хронологічним принципом (середньовіччя та раннього нового часу; ХVІІ – ХVІІІ ст.; ХІХ ст.; першої половини ХХ ст.; другої половини ХХ – початку ХХІ ст.) загальним обсягом 18,5 кредитів. У структуруванні всесвітньої історії не використовується історико-географічне регіонування, яке дозволяє розглянути історичний процес у сукупності країн із притаманною їм спільністю природних, господарських, історичних та культурних умов, що суттєво поглиблює розуміння особливостей історичного розвитку різних частин світу та їх взаємозв'язок. Невиправданим, на думку експертів, є застосування різних підходів до періодизації всесвітньої історії та історії України («класичного» та довільно-хронологічного). Незрозуміло, за яким принципом здійснено розмежування нового та новітнього часу в структуруванні історії України та всесвітньої історії (ОК 15. Історія України ХІХ ст.; ОК 16. Історія України першої половини ХХ ст.; ОК 27. Нова історія країн Європи та Америки ХІХ ст.; ОК 28. Новітня історія країн Європи та Америки першої половини ХХ ст. тощо). Отже, розробники

ОПП, розмежовують нову та новітню історію хронологічними межами XIX та XX ст. Певні застереження викликають можливості ОПП 2016 р. щодо формування додаткових фахових компетентностей експерта культурно-історичних цінностей. Аналіз структури ОПП 2016 р. та змістового наповнення робочих навчальних програм і силабусів дає підстави стверджувати, що спеціалізація «Експертиза культурно-історичних цінностей» не забезпечує формування всього спектру необхідних фахових компетентностей для здійснення експертної діяльності та представлена лише окремими ОК (ВБ2.1. Мистецтвознавство, ВБ2.2. Основи митного законодавства, ВБ2.3. Історія митної справи, ВБ2.4. Експертиза культурно-історичних цінностей, ВБ2.5. Основи фалеристики, ВБ2.6. Етнографічна практика, ВБ2.7. Музейна практика) загальним обсягом 28,5 кредитів. В ОПП 2020 р. освітня складова формування фахових компетентностей експерта культурно-історичних цінностей вилучена та додаткова кваліфікація не присвоюється.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Структура ОПП «Історія та археологія» НУЧК передбачає можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів обсягом 60 кредитів, передбачених законодавством. Процедура формування індивідуальної освітньої траєкторії регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу» (<https://cutt.ly/bvDN4Zd>), «Положенням про дисципліни вільного вибору студентів» (<https://cutt.ly/MvDJqOR>), «Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність» (<https://cutt.ly/FvDJrKx>). ОПП 2016 р. передбачає формування індивідуальної освітньої траєкторії через блоки вибіркових дисциплін, укладених у спеціалізації, а ОПП 2020 р. – через довільний вибір ОК із каталогу дисциплін вільного вибору. В ОПП 2016 р. вибіркова частина формується із блоку загальних (фахових) дисциплін, блоку дисциплін спеціалізації з історії України та блоку дисциплін спеціалізації з експертизи культурно-історичних цінностей. Запровадження спеціалізацій, слугувало ЗВО підставою для присвоєння здобувачам ОПП додаткової фахової кваліфікації експерта культурно-історичних цінностей та фахівця з історії України, що зафіксовано у навчальному плані 2016 р. Набір за додатковими спеціалізаціями ОПП до НУЧК здійснювався у 2018–2019 рр., про що свідчать дані ЄДЕБО, отримані через платформу «Вступ. Освіта. UA» (<https://vstup.osvita.ua/y2018/r26/158/>; <https://vstup.osvita.ua/y2019/r26/158/>). У 2020 р. додаткові спеціалізації із ОПП були вилучені. Відповідно до даних «Вступ. Освіта. UA» (<https://vstup.osvita.ua/y2020/r26/158/>) до НУЧК у 2020 р. набір на ОПП «Історія та археологія» здійснювався вже без додаткових спеціалізацій. Нова редакція ОПП «Історія та археологія», затверджена рішенням Вченої ради НУЧК 31 серпня 2020 р., додаткових спеціалізацій також не містить, що відповідає змінам до Закону України Про Вищу освіту від 18.12.2019 р. (пункту 17 частини першої статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2145-VIII від 05.09.2017; в редакції Закону № 392-IX від 18.12.2019 р.), а саме, що освітня програма може визначати єдину в її межах спеціалізацію або не передбачати спеціалізацій. Каталог вибіркових дисциплін ОПП 2020 р. (<https://cutt.ly/1vDJp4l>), укладений з ОК, які поглиблюють знання із нормативних дисциплін спеціальної (фахової) підготовки. Передбачено можливість вибору двох із чотирьох запропонованих ОК в одному семестрі. Індивідуальна освітня траєкторія здобувачів, із застосуванням циклу вибіркових дисциплін, формується з першого семестру, на підставі заяв здобувачів, які подаються ними до 15 вересня на першому курсі і до середини квітня на всі наступні курси. Практика обрання дисциплін із ОП інших спеціальностей, галузей знань, рівнів освіти не застосовується. Можливість вибору в межах семестрів обмежена вузьким переліком дисциплін, визначених кафедрами.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

ОПП 2016 та 2020 рр. передбачають практичну підготовку здобувачів, яка дозволяє здобути спеціальні (фахові) компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності. Формуванню необхідних практичних навичок професійної діяльності слугують археологічна (<https://cutt.ly/LvDJhKk>), етнографічна (<https://cutt.ly/dvDJcAm>), музейно-архівна (<https://cutt.ly/EvDJQn5>) та передатестаційна практики. Проведення практик регламентовано і здійснюється відповідно до «Положенням про організацію та проведення практики студентів в НУЧК імені Т. Г. Шевченка» (<https://cutt.ly/4vDJUtW>) і програмами практик. Археологічна та етнографічна практики проводяться на базі наукових станцій університету в Любечі та Седневі (Чернігівська область). Базами для проходження музейно-архівної практики слугують Державний архів Чернігівської області, архівні відділи Чернігівської міської Ради, Чернігівського історичного музею імені В. В. Тарновського та Чернігівського обласного художнього музею імені Г. П. Галагана. Практичні навички професійної діяльності формуються також під час проведення практичних занять в музеях, заповідниках та архівних установах Чернігова. Зустрічі у фокус-групах засвідчили, що в НУЧК налагоджена ефективна співпраця з представниками баз практик та роботодавцями, яка дозволяє забезпечити належну якість практичної підготовки здобувачів та високо оцінюється, як здобувачами так і роботодавцями.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Аналіз структури навчального плану, робочих програм навчальних дисциплін та силабусів засвідчив, що формування соціальних навичок (soft skills) у здобувачів ОПП забезпечується, як через окремі ОК, так і спеціальні форми та методи навчання, скеровані на формування передбачених ОПП компетентностей. ОКЗ. Філософські студії,

ОК7. Методика самостійної роботи та академічного письма, ВК7.4. Методологія історії, ВК3.1. Основи наукового дослідження забезпечують формування системного наукового світогляду, філософських знань, засад наукового пізнання, загальних методів наукового дослідження, розуміння засад академічної культури й етики, здатності до інтелектуального пошуку тощо. ОК8. Інформаційно-комунікативні технології у роботі історика, ВК2.1. Основи медіаграмотності, ВК6.2. PR-технології та основи спічрайтингу, ВК6.1. Риторика формують у здобувачів навички володіння засобами комунікації та інформаційними технологіями для пошуку та передачі знань, методики популяризації історичних знань, використання інформаційних й комунікаційних технологій для самостійного навчання та наукового дослідження тощо. Мовний блок (ОК1, ОК2. Іноземна мова, ОК4. Українська мова (за професійним спрямуванням), ВК1.1. Старослов'янська мова) сприяє удосконаленню рівня усного та письмового володіння українською та англійською мовами для кваліфікованої комунікації і взаємодії в рамках міжнародної академічної спільноти, поглибленню фахової комунікації. Зустрічі зі здобувачами та НПП засвідчили, що формування соціальних навичок здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять. Використання різноманітних форм і методів організації навчальних занять сприяють формуванню вмій і навичок вільно висловлюватись з приводу професійних, соціальних та політичних питань, коректно відстоювати власну точку зору, робити обґрунтовані висновки та приймати відповідальні, обґрунтовані рішення тощо.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт підготовки фахівців за спеціальністю «032 Історія та археологія» відсутній.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

ЕГ встановлено невідповідність обсягів навчального часу, визначеного в ОПП, та фактичного його розподілення за семестрами, зафіксованому у навчальному плані. Під час аналізу розподілу загального обсягу ОПП 2020 р. за семестрами, виявлено, що в усіх семестрах, окрім шостого, він складає 30 кредитів (що відповідає нормі), а в шостому – 34 (на чотири більше), що в загальному перевищує встановлені норми на 4 кредити і збільшує фактичний обсяг ОПП до 244 кредитів. Виявлені розбіжності обсягів освітніх компонентів, заявлених в ОПП, із фактично запланованими у навчальному плані. В частині НП, яка регламентує загальну кількість годин відповідно до кожного ОК (загальний обсяг, аудиторна та самостійна робота), загальний обсяг аудиторних форм навчальних занять становить 2374 години, що відповідає ОПП, натомість, в частині, яка регламентує розподіл годин за тижнями, семестрами та курсами, він фактично становить 2602 години (що, ймовірно, є механічним недоглядом). Обсяг освітніх компонентів ОПП 2020 р. зведений до мінімуму і складає в середньому 3,8 кредити (118 годин), що зумовлено особливостями структурування змістової частини ОПП, відсутністю чіткого фокусу ОПП, її зорієнтованістю на широке предметне поле спеціальності «032 Історія та археологія» та зміщенням акцентів на окремі напрями історичних знань за рахунок інших, як то історія слов'ян (18,5 кредитів). В організації освітнього процесу ОПП домінує самостійна форма роботи здобувачів. Із 7200 годин, відведених на освоєння ОПП, аудиторні заняття становлять 2374 години (32,9 %), натомість самостійна робота – 4826 годин (67,1 %). Тож аудиторні форми навчальної роботи здобувачів становлять дещо менше однієї третьої від загального обсягу навчального часу, що у випадку неналежної самостійної роботи здобувачів, може ставити під сумнів якість засвоєння ПРН та формування необхідних програмних компетентностей. Викликає застереження те, що на першому році навчання, який передбачає засвоєння 16 ОК, аудиторне навчання здобувачів найменше і становить у першому семестрі – 18 годин, а другому – 15 годин на тиждень (півтори пари в день). Враховуючи те, що у здобувачів першого року досвід навчання в ЗВО відсутній, а рівень володіння методикою самостійної роботи з опанування ПРН ще не сформований, ЕГ вважає, що такий обсяг ОК та частка аудиторних форм навчальної роботи із їх засвоєння є недостатньою.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Навчання за дуальною формою освіти на ОПП «Історія та археологія» в НУЧК не здійснюється.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Належна співпраця із роботодавцями та базами практик. Створення належних умов для практичної підготовки здобувачів ОПП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Надто широке предметне поле ОПП; роздрібненість та малий обсяг ОК; нерівномірне охоплення ОПП всього предметного поля спеціальності «032 історія та археологія»; застосування різних підходів до структурування змісту ОПП та ОК; заявлені в матриці відповідності програмні компетентності не завжди належно корелюються з компонентами ОПП; наявність неузгодженостей між ОПП та НП щодо розподілу навчального часу за тижнями та семестрами; значне домінування в загальному обсязі теоретичного навчання здобувачів першого та другого років навчання самостійної роботи над аудиторною. Рекомендовано: переглянути та розширити блок дисциплін нормативної підготовки, які забезпечують формування загальних компетентностей і конкретизувати, через які форми, методи навчальної роботи їх тематичне наповнення ОК забезпечують досягнення ПРН; застосувати єдиний підхід до структурування всесвітньої історії та її періодизації; укрупнити та збільшити обсяг нормативних освітніх компонентів; посилити науково-методологічну складову фахової підготовки в нормативній частині ОПП; збільшити частку аудиторних форм навчальної роботи в загальному обсязі нормативних, фахових ОК; розширити можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії за рахунок вільного вибору ОК із ОП інших спеціальностей, галузей знань та рівнів освіти; привести у відповідність до ОПП обсяги семестрового та тижневого розподілу навчального часу ОК в навчальному плані; збільшити частку аудиторних форм навчальної роботи для здобувачів першого та другого років навчання.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Застосовуючи голістичний та орієнтований на вдосконалення ОПП підходи, враховуючи позицію стейкхолдерів, експерти дійшли висновку, що освітньо-професійна програма загалом відповідає визначеному критерію. Виявлені ЕГ недоліки щодо запроваджених в ОПП 2016 р. додаткових спеціалізацій, після змін до Закону Про вищу освіту 18.12 2019 р., виправлені ЗВО у 2020 р. самостійно та в новій редакції ОПП 2020 р. вісутні. Зауваження та пропозиції щодо відповідності ОК заявленим цілям та програмним результатам навчання, передбачених Стандартом вищої освіти, структури ОПП та її змістового наповнення, ЕГ розглядає як пропозиції до удосконалення ОПП, які були обговорені і належно сприйняті керівництвом ЗВО, гарантом та НПП. На запевнення ректора НУЧК та гаранта всі зауваження будуть виправлені відразу після отримання висновків НАЗЯВО. Людський та ресурсний потенціал ЗВО дозволяє це зробити до початку нового навчального року, під час найближчого перегляду ОПП.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Прийом на навчання здобувачів ОПП «Історія та археологія» НУЧК здійснюється на основі Правил прийому (<https://cutt.ly/2vDJ3zt>), розроблених відповідно до «Умов прийому для здобуття вищої освіти в 2020 р.», затверджених наказом МОН України від 11 жовтня 2019 р. № 1285 (<https://cutt.ly/VvDKexg>). Прийом абітурієнтів здійснюється на денну та заочну форми навчання. До вступу допускаються особи, які здобули загальну середню освіту. Правила прийому на навчання за ОПП, оприлюднені на офіційному веб-сайті НУЧК, є чіткими і не містять дискримінаційних положень.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Відбір абітурієнтів для навчання за ОПП здійснюється із врахуванням специфіки підготовки та необхідних базових, початкових компетентностей, які визначаються за результатами ЗНО. Згідно Правил прийому до НУЧК для участі в конкурсі на ОПП «Історія та археологія» відбір абітурієнтів здійснюється на основі сертифікатів ЗНО з української мови (коефіцієнт – 0,25), історії України (коефіцієнт – 0,4), з математики або іноземної мови, або біології, або географії, або фізики, або хімії (коефіцієнт – 0,25) – на вибір (<https://cutt.ly/kvDKo7g>). Початкові компетентності з історії України у конкурсному відборі на ОПП складають 40% в загальній структурі рейтингу, що дозволяє надати перевагу абітурієнтам, які володіють необхідними базовими компетентностями для майбутньої фахової підготовки.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання

кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема, під час академічної мобільності, є чіткими і зрозумілими та здійснюються на основі «Положення про організацію освітнього процесу в НУЧК імені Т. Г. Шевченка» (<https://cutt.ly/lvDKgYH>) і «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність в НУЧК імені Т. Г. Шевченка» (<https://cutt.ly/JvDKlPl>). Положення передбачають право здобувачів ОПП на навчання в іншому ЗВО за ідентичною чи спорідненою освітньою програмою і визначають процедуру перезарахування результатів навчання. Умови перезарахування результатів навчання в іншому ЗВО визначається при формуванні індивідуального плану навчання. Вимогою до такого перезарахування є наявність не більше 20 % розбіжностей змісту та обсягу навчальних дисциплін передбачених робочими навчальними програмами або силабусами, розробленими відповідно до ОПП «Історія та археологія» НУЧК. Кількість семестрів, впродовж яких вивчається дисципліна, структура дисципліни та форма підсумкового контролю до уваги не беруться. У разі повернення з навчання й утворення академічної заборгованості за ОПП НУЧК, здобувач освіти зобов'язаний її ліквідувати шляхом самостійного опрацювання навчальної дисципліни і складання підсумкового контролю відповідно до робочої навчальної програми навчальної дисципліни або силабуса. Ліквідація академічної заборгованості здійснюється у терміни, визначені адміністрацією ННІ. Практика визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти на ОПП «Історія та археологія» НУЧК, не застосовувалася.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Практика визнання результатів навчання у неформальній освіті у НУЧК запроваджена із внесенням змін до «Положення про організацію навчального процесу» Вченою радою Університету 31 серпня 2020 р. і регламентується Розділом VI. даного положення (<https://cutt.ly/avDKn9X>). Правила визнання результатів навчання є чіткими, зрозумілими і дозволяють застосовувати їх на практиці. Визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті, згідно даного положення, може охоплювати не більше ніж на 10% від загального обсягу кредитів, передбачених освітньою програмою, і поширюється на нормативні (обов'язкові) та вибіркові дисципліни ОПП. Для визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті, на офіційне звернення здобувача до директора інституту, створюється предметна комісія у складі гаранта освітньої програми та 1 – 2 науково-педагогічних працівників, які викладають дисципліни, що пропонуються до перезарахування. Предметна комісія упродовж 10 робочих днів зобов'язана проаналізувати надані документи про підтвердження результатів навчання у неформальній освіті та провести співбесіду із здобувачем. За результатами співбесіди формується протокол про зарахування, не зарахування чи часткове зарахування результатів навчання. Практика визнання результатів навчання отриманих у неформальній освіті на ОПП «Історія та археологія» НУЧК не застосовувалася.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

У НУЧК запроваджена прозора та ефективна система відбору здобувачів ОПП; нормативними документами НУЧК передбачені можливості академічної мобільності та зарахування результатів навчання у неформальній освіті.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

На ОПП «Історія та археологія» НУЧК не застосовується практика визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти та в неформальній освіті. Рекомендовано запровадити практику академічної мобільності та визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти і в неформальній освіті для здобувачів ОПП.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Освітньо-професійна програма загалом відповідає визначеному критерію, а вищезазначені недоліки не є суттєвим і не перешкоджають досягненню заявлених цілей, програмних результатів навчання та можуть бути усунені найближчим часом.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Форми та методи навчання, якими послуговуються НПП на ОПП «Історія та археологія», регламентовані загальноуніверситетськими документами: «Положенням про організацію освітнього процесу» (<https://cutt.ly/pvclWIN>) та «Положенням про дистанційне навчання» (<https://cutt.ly/pvczIsk>). З аналізу відомостей СО, а також робочих програм навчальних дисциплін встановлено, що форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню цілей та ПРН, сформульованих у ОПП. НПП в освітньому процесі використовують різноманітні форми (лекції, практичні, семінарські) та методи навчання (словесні, практичні, інтерактивні, дослідницькі), застосовують проблемний виклад матеріалу. Індивідуальні навчальні консультації, як форма навчальної роботи, за НП 2020 р. не передбачені, проте, за свідченням директора інституту, НПП та студентів, вони також проводяться згідно графіку затвердженого профільними кафедрами. З освітньої програми та робочих програм навчальних дисциплін ЕГ з'ясувала, що форми та методи організації освітнього процесу відповідають вимогам студентоцентрованого підходу. Під час зустрічей з НПП та здобувачами ОПП підтверджено, що студенти можуть висловлювати свої пропозиції, як безпосередньо викладачам ОК, гаранту та адміністрації інституту, так і через студентську раду. За свідченням викладачів, налагодженню більш тісних форм індивідуальної роботи зі студентами посприяв перехід на дистанційну форму навчання, що дозволило суттєво урізноманітнити форми такої роботи із використанням можливостей дистанційних електронних ресурсів (Zoom; Google Classroom; Padlet; LearningApps). Принципи та механізми реалізації академічної свободи здобувачів ОПП визначені у «Положенні про систему внутрішнього забезпечення якості освіти» (<https://cutt.ly/ovnzuyag>) (пункт 1.4) та «Положенні про організацію освітнього процесу» (<https://cutt.ly/JvvDRYV>). Аналіз ОПП та зустрічі у фокус-групах засвідчили, що студенти мають можливість на свій розсуд обирати вибіркові курси, тематику ІНДЗ, курсових та бакалаврських робіт, місце та форми проходження практик, пропонувати форми та методи проведення занять тощо. Право широкої академічної автономії використовується і НПП ОПП під час формування змісту дисциплін, вибору форм та методів навчання і викладання, підбору навчально-методичного забезпечення тощо. Якість організації освітнього процесу відстежується шляхом анкетування за результатами якого проводиться оцінка здобувачами освітнього середовища (<https://cutt.ly/QvvH7wg>) та змісту і якості викладання освітніх компонентів на кожному з курсів (<https://cutt.ly/svvJprey>). Під час розмови зі здобувачами ОПП проведення анкетувань підтверджене.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Проаналізувавши відомості СО освітньої програми, «Положення про організацію освітнього процесу» (<https://cutt.ly/JvvDRYV>), результати анкетування здобувачів вищої освіти спеціальності «032 Історія та археологія» (бакалаврат) щодо оцінки освітнього середовища (<https://cutt.ly/evmrB9z>) та поспілкувавшись зі здобувачами ОПП, ЕГ встановила, що здобувачам своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та ПРН, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих ОК. Дана інформація поширюється: кураторами груп під час ознайомлення здобувачів із нормативною базою університету; НПП на першому занятті; через робочі програми навчальних дисциплін та силабуси, які розташовані на сайті ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін імені О. М. Лазаревського (<https://inst-hist.chnpu.edu.ua/>); директором та кафедрами інституту через платформу Google Classroom та соціальні мережі. Під час аналізу сайту НУЧК, експертна група виявила, що офіційний сайт інституту в розділі «Інститут історії в соціальній мережі» послуговується посиланням на соцмережу «Вконтакте», доступ до якої в Україні заборонений указом Президента (№184/2020). ЕГ рекомендує не використовувати дану соціальну мережу. Формуванню загальної обізнаності з організацією навчального процесу та загальної культури навчання слугує навчальний курс, який вивчають здобувачі ОПП першого року навчання, «Методика самостійної роботи та основи академічного письма», змістовні модулі якого передбачають ознайомлення здобувачів з такими темами: «Організація навчального процесу у закладі вищої освіти», «Організація роботи студента на аудиторних заняттях», «Академічна доброчесність» та ін.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

ОПП «Історія та археологія» в організації освітнього процесу зорієнтована на поєднання навчання та дослідження. Як свідчать матриці відповідності ОПП, науково-дослідницькі компетентності, здебільшого, формуються блоком нормативних ОК з історії та археології. Аналіз робочих програм навчальних дисциплін та силабусів засвідчив, що змістове наповнення більшості із них не містить чітко окреслених форм та методів формування компетентностей науковця дослідника. Матриця відповідності ПРН освітнім компонентам ОПП виглядає дещо формалізовано. ПРН, прописані в ОПП (14 із 15 наявних) є фактично продубльованими зі Стандарту вищої освіти зі спеціальності 032 «Історія та археологія» бакалаврського рівня і не прив'язані до змістового наповнення ОК, їх місця в загальній конструкції історичних знань, не містять чітко визначених форм та методів формування теоретичних і практичних

наукових знань, умінь та навичок. Значно краще налагоджена робота із поєднання навчання та дослідження через ОК, які передбачають виконання мікродосліджень та проходження навчальних і виробничих практик: «Археологія», «Джерелознавство», «Етнографія», «Музеєзнавство». Формування практичних навичок забезпечується археологічною, етнографічною, музейно-архівною практиками, теоретичних - через написання міні-досліджень (есе), ІНДЗ, повідомлень тощо. Найпоширенішою практикою формування навичок наукової роботи серед здобувачів ОПП є написання курсових робіт, в окремих випадках - бакалаврських кваліфікаційних робіт та участь в наукових конференціях. За свідченням гаранта ОПП, результати своїх наукових досліджень студенти мають можливість публікувати у щорічному збірнику студентських наукових праць *Juvenia Studia* (<https://juvenia.nethouse.ua/>). Проте, останнє наповнення сайту даного видання у розділі «Новини» датоване 2017 роком, а останній опублікований том студентських робіт - 2018 роком. ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін імені О. М. Лазаревського є організатором наукової конференції молодих учених (<https://cutt.ly/bvnOwEP>) та співорганізатором Міжнародної студентської наукової археологічної конференції «Середньовіччя та ранньомодерні старожитності Центрально-Східної Європи» (<https://cutt.ly/uvnGWOr>), до яких долучаються здобувачі ОПП. Студенти також беруть участь у роботі восьми міжкафедральних проектних груп та разом з НПП займаються дослідженням профільних кафедральних тематик. Результати цієї співпраці оприлюднюються у збірнику *Juvenia Studia*, на вищезазначених студентських конференціях та наукових турнірах. З аналізу відомостей СО, результатів зустрічей з НПП та здобувачами з'ясовано, що для здобувачів ОПП діє науковий гурток «Книжна культура Давньої Русі» (керівник Шумило С. М.) та сходознавчий гурток (керівник Кондратьєв І. В.), проводиться методологічний семінар (керівник Ячменіхін К. М.).

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Оновлення змісту освітніх компонентів НПП регламентоване «Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості освіти» (<https://cutt.ly/ovnzuaq>) (пункт 4.2.). На основі аналізу організації освітнього процесу та під час зустрічей з НПП ОПП та керівниками структурних підрозділів, відповідальними за навчально-методичну, наукову, кадрову, соціальну роботу було з'ясовано, що НПП щорічно переглядають зміст ОК, які вони викладають. Корегування тематики лекційних та семінарських занять, форм та методів навчання може здійснюватися і під час навчального процесу на запит здобувачів. Гнучкості та вдосконаленню організації освітнього процесу ОПП сприяє затвердження в грудні 2020 року вченою радою ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін імені О. М. Лазаревського «Положення про навчально-методичну комісію ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін імені О. М. Лазаревського» (документ наданий за додатковим запитом). До функцій комісії входить вивчення та аналіз навчально-методичної документації інституту, в тому числі робочих програм навчальних дисциплін та ОПП, внесення пропозицій щодо поліпшення організації навчального процесу, аналіз пропозицій здобувачів тощо. З метою узгодження змісту освіти та запровадження інноваційних практик ЕГ рекомендує запровадити періодичне обговорення НПП пропонуваннях змін до ОПП та ОК на спільних засіданнях.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Одним зі стратегічних векторів діяльності учасників освітнього процесу на ОПП «Історія та археологія» є міжнародна академічна діяльність, що корелюється зі стратегічними цілями НУЧК та регламентується документом «Стратегія розвитку Чернігівського національного педагогічного університету на 2016-2021 роки» (<https://cutt.ly/wvRvlZ8>) (Розділ 4.3). Інтернаціоналізація освітнього процесу на ОПП реалізується через міжнародну наукову активність НПП. Викладачі ОПП (Остряк А. М., Кеда М. К. та Стрілюк О. Б.) реалізують проект «Європейський освітній простір: можливість та виклики для України» програми Erasmus+ на пряму Jean Monnet (<https://www.facebook.com/EuropeanEducationalArea>). До реалізації даного проекту залучені і здобувачі, які мають змогу апробувати свої наукові результати в секції «Європейський освітній простір: можливість та виклики для України» щорічної «Конференції молодих вчених та студентів НУЧК». На зустрічі зі здобувачами ОПП ЕГ з'ясувала, що здобувачі беруть участь не лише в міжнародних конференціях, які проходять в Україні, а і в Білорусі. Прикладом наукової співпраці студентів і викладачів ОПП є участь в апробації результатів проекту «Історична гра-квест “300 фейкоборців”» (<https://cutt.ly/ovRPYIV>), до розробки якої були залучені НПП (Стрілюк О.Б., Остряк А.М., Гринь О.В., Коваленко О.О., Павленко Л.А.). Викладачі ОПП долучились до проекту «Вивчай і розрізняй: інфо-медійна грамотність», що виконується Радою міжнародних досліджень та обмінів (IREX) у партнерстві з Міністерством освіти та науки України та Академією Української преси. Викладачі кафедри археології, етнології та краєзнавчо-туристичної роботи співпрацюють з Ньюкаслським університетом (Велика Британія) та проводять спільні археологічні експедиції, учасниками яких є і здобувачі ОПП. Викладачі ОПП (Коваленко О.Б., Кеда М.К., Кондратьєв І.В.) взяли участь у реалізації українсько-білоруського проекту «Дніпровський паром» (<https://cutt.ly/NvRJoQT>). Міжнародній науковій активності НПП та здобувачів сприяє діяльність Відділу міжнародних зв'язків (<https://cutt.ly/7vRCloz>), який відповідає за організацію міжнародного співробітництва університету та академічну мобільність. На сайті відділу розміщені угоди з університетами та дослідницькими установами з України та семи інших країн. Право здобувачів на реалізацію академічної міжнародної мобільності регламентується «Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність» (<https://cutt.ly/xvRB1qr>). На зустрічі зі здобувачами ОПП ЕГ з'ясувала, що студенти знають про існування Відділу міжнародних зв'язків та про можливість академічної мобільності. Прикладів академічної мобільності здобувачів ОПП не встановлено.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Форми та методи навчання, які використовуються на ОПП, сприяють досягненню цілей на ПРН; освітній процес реалізується з дотриманням студентоцентрованого підходу, учасники освітнього процесу дотримуються правил академічної доброчесності; інформування здобувачів щодо організації освітнього процесу здійснюється на належному рівні; для здобувачів створенні сприятливі умови для поєднання навчання та дослідження; здобувачі та НПП долучені до реалізації міжнародних проектів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

У змісті робочих програм навчальних дисциплін та силабусів не простежується, як ОК формують той чи інший ПРН; змістове наповнення більшості робочих навчальних програм та силабусів не містить чітко окреслених форм та методів формування наукових компетентностей, про які заявлено в ОПП; матриця відповідності ПРН освітнім компонентам ОПП виглядає дещо формалізовано, ПРН, прописані в ОПП (14 із 15 наявних) є фактично продубльованими зі Стандарту вищої освіти і не прив'язані до змістового наповнення ОК, їх місця в загальній конструкції історичних знань, не містять чітко визначених форм та методів формування теоретичних і практичних наукових знань, умінь та навичок. Рекомендовано: конкретизувати відповідність ПРН ОК згідно вказаних зауважень у робочих навчальних програмах і силабусах; оптимізувати матриці відповідності ОПП відповідно до визначених у робочих навчальних програмах та силабусах інструментів (форм, методів, тематичних блоків тощо) взаємозв'язку ОК та ПРН; наповнити актуальною інформацією сайт збірника студентських наукових праць *Juvenia Studia* (<https://juvenia.nethouse.ua/>); активізувати академічну мобільність здобувачів, з цією метою поглибити кооперацію між Відділом міжнародних зв'язків, НПП та здобувачами; не послуговуватися соціальною мережею «Вконтакте» та зняти з сайту НУЧК діюче покликання на сторінку Інституту історії в цій соцмережі.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень B

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

ОПП відповідає вимогам даного критерію. Означені недоліки не є суттєвими та можуть бути виправленими при найближчому перегляді ОПП.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Форми контрольних заходів, які застосовуються на ОПП, регламентуються «Положенням про організацію освітнього процесу» (<https://cutt.ly/TvR61TQ>), а саме пунктом 4.12, згідно з яким передбачено проведення вхідного, поточного, підсумкового та повторного контролю. Методи контролю, шкала оцінювання, критерії оцінювання, засоби діагностики успішності та якості навчання, розподіл балів за формами контролю визначені у робочих програмах навчальних дисциплін кожного освітнього компоненту. Робочі програми навчальних дисциплін разом з силабусами розміщені у відкритому доступі на сайті ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін імені О. М. Лазаревського (у розділі Навчання) (<https://cutt.ly/tvTttw1>), а також на платформі Google Classroom. Під час зустрічі зі здобувачами ЕГ пересвідчилася, що студентам вчасно, доступно та зрозуміло доноситься вся необхідна інформація стосовно дисциплін, які викладаються на ОПП. Це підтверджується і результатами анкетувань здобувачів вищої освіти спеціальності 032 Історія та археологія (бакалаврат) (<https://cutt.ly/fvTkHZN>), зокрема пунктом, «Яким чином середовище, створене у ЗВО, дозволяє задовольнити потреби та інтереси здобувачів вищої освіти даної ОП», де 54% здобувачів відзначили, що «викладачі ще до початку оцінювання завжди пояснюють, за що я можу отримати ту чи іншу оцінку, а після оцінювання завжди її обґрунтовують», решта 46% здобувачів вважають, що «викладачі, в переважній більшості, пояснюють вимоги до оцінювання, аргументують оцінку лише на прохання». Здобувачі обізнані з тим, яким чином обстоювати свої права та інтереси у разі конфліктної ситуації з викладачем. Електронні скриньки дирекції та НПП розміщені на сайті ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін імені О. М. Лазаревського (у розділі Дистанційне навчання) (<https://cutt.ly/svJe9VV>). Повторний контроль на ОПП здійснюється через

проведення ректорських контрольних робіт, які проводяться щороку. ЕГ вважає, що було б доречним розмістити на сайті ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін імені О. М. Лазаревського методичні рекомендації для самостійної роботи здобувачів з ОК, які викладаються на ОПП; ширше застосовувати практику вхідного контролю для узгодження змісту і структури освітніх компонентів та їх корегування.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

ЕГ встановлено, що для кваліфікаційної атестації випускників ОПП застосовуються передбачені Стандартом вищої освіти форми: іспит або публічний захист кваліфікаційної роботи. Під час зустрічі зі здобувачами, з представниками органів студентського самоврядування і старостами академічних груп та гарантом було з'ясовано, що більшість здобувачів надають перевагу складанню іспиту. Здобувачі не дуже обізнані із процедурою підготовки до кваліфікаційної атестації у формі захисту бакалаврської роботи, зокрема, стосовно того, на якому етапі відбувається інформування студентів стосовно написання бакалаврської роботи, якою є процедура декларації наміру писати роботу з боку здобувача і на якому етапі відбувається визначення форми атестації, обрання теми та наукового керівника. У репозитарії НУЧК (<https://cutt.ly/PvYcifo>) кваліфікаційних робіт здобувачів ОПП не виявлено. ЕГ рекомендує гаранту та НПП більш системно доносити до здобувачів інформацію стосовно процедури атестації випускників через захист бакалаврської роботи; оприлюднити на сайті ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін імені О. М. Лазаревського методичні рекомендації для написання бакалаврської роботи; завантажити до репозитарію ЗВО кваліфікаційні роботи минулих років для формування загальної культури академічної доброчесності та розширення до них доступу.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Проведення контрольних заходів на освітній програмі регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу» (<https://cutt.ly/pvclWIN>), «Положенням про ректорські контрольні роботи» (<https://cutt.ly/2vYY6bd>), «Положенням про випускні кваліфікаційні роботи (проект)» (<https://cutt.ly/svYUKOG>) та ін. Всі вищезазначені положення розміщені на сайті університету у відкритому доступі. Об'єктивність екзаменаторів забезпечується завдяки регламентованій загальній системі оцінювання (пункт 4.12.2.3. «Положення про організацію освітнього процесу»), визначеним порядком, визначеними формами та методами проведення заліків та іспитів, що регламентується робочою програмою навчальної дисципліни. А також прозорістю процедур проведення контрольних заходів та рівними умовами для всіх здобувачів. «Положення про організацію освітнього процесу» (<https://cutt.ly/pvclWIN>) також регламентує процедуру перескладання, ліквідації академічної заборгованості та інших аспектів, пов'язаних з правилами проведення контрольних заходів. Атестація випускників та захист кваліфікаційних робіт відбувається на відкритому засіданні атестаційної комісії. Під час зустрічі зі здобувачами і представниками студентського самоврядування та старостами академічних груп ОПП ЕГ з'ясувала, що здобувачі обізнані з механізмом вирішення конфліктних ситуацій, знають, кого у таких випадках потрібно інформувати (студентську раду, адміністрацію інституту, ректора). Представники студентського самоврядування наголосили, що студентські звернення приймаються в довільній формі, в тому числі й усній, а також анонімно. Представник студентського самоврядування поінформував про випадок конфліктної ситуації, яка виникла через необ'єктивне оцінювання здобувачів на одному із екзаменів, після чого студенти звернулись до студентського самоврядування та до ректора. За рішенням адміністрації ЗВО екзамен був перескладений предметній комісії. Інтереси здобувачів були забезпечені. Експерти переконались, що в НУЧК налагоджена дієва система врегулювання конфліктних ситуацій, а здобувачі знають та керуються «Положенням про врегулювання конфліктних ситуацій» (<https://cutt.ly/qvYFYgy>).

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Одним із засадничих принципів освітньої діяльності НУЧК, затвердженому у статуті закладу (<https://cutt.ly/3vUekKk>) є дотримання академічної доброчесності всіма учасниками освітнього процесу (підрозділ 3.3 пункт 13). Дотримання цього принципу також регламентується «Положенням про академічну доброчесність» (<https://cutt.ly/3vUra3P>) та «Положенням про організацію освітнього процесу» (<https://cutt.ly/JvvDRYV>). Щоб запобігти порушенню академічної доброчесності на ОПП використовується передплачена ліцензійна програма StrikePlagiarism. Згідно з умовами договору, університет на рік може перевірити на плагіат 250 робіт. З огляду на загальну чисельність здобувачів та НПП є підстави стверджувати, що таких ліцензованих обсягів для всього ЗВО є мало. Під час зустрічей з різними фокус-групами з'ясовано, що для перевірки робіт щодо їх самостійності та оригінальності використовуються також неліцензовані програми, якими здебільшого послуговуються здобувачі для

перевірки студентських наукових та курсових робіт. Перевірку щодо плагіату у ліцензованій програмі проходять лише бакалаврські та магістерські роботи, а також конкурсні роботи здобувачів. ЕГ радить ЗВО розширити можливості використання ліцензованих антиплагіатних програм та узгодити їх із реальними потребами здобувачів та НПП, щоб мінімізувати використання неліцензованих безкоштовних програм. Здобувачі підтвердили, що ознайомлені з правилами дотримання академічної доброчесності і свідомі наслідків в разі її порушення, що засвідчено їх підписом у спеціальному журналі. Про правила дотримання академічної доброчесності здобувачів інформують куратори груп, наукові керівники і НПП. ЕГ рекомендує поглибити популяризацію академічної доброчесності та, за можливості, створити центр або комісію, які б опікувалися питаннями етики та академічної доброчесності.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Здобувачам вчасно, доступно та зрозуміло доноситься інформація стосовно дисциплін, які викладаються на ОПП; положення, які регламентують проведення контрольних заходів, вирішення конфліктних ситуацій та дотримання правил академічної доброчесності оприлюднені на сайті університету у відкритому доступі; для перевірки робіт здобувачів на плагіат університет передплачує ліцензію програму; студенти обізнані з механізмом урегулювання конфліктних ситуацій та мають досвід їх позитивного вирішення.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

ЕГ рекомендує заохочувати здобувачів до написання кваліфікаційних бакалаврських робіт; впровадити чіткий алгоритм інформування здобувачів стосовно процедури підготовки бакалаврської роботи та вимог до неї; розмістити документи, які це регламентують, на офіційному сайті ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін імені О. М. Лазаревського; завантажити до репозитарію ЗВО кваліфікаційні роботи випускників ОПП минулих років; збільшити обсяг ліцензії для перевірки наукових текстів здобувачів та НПП на офіційних антиплагіатних програмах, в обсягах, які відповідають потребам; поглибити популяризацію академічної доброчесності.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

ОПП цілком відповідає вимогам даного критерію, а окреслені недоліки не є суттєвими.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Академічна та професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації ОПП відповідає пункту 30 «Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» затверджених Постановою КМУ № 1187 і забезпечує досягнення визначених програмою цілей та ПРН. На основі аналізу Таблиці 2 «Зведена інформація про викладачів ОП» та аналізу профілів НПП ЕГ констатує, що НПП є кваліфікованими, провадять активну академічну діяльність і беруть участь в українських та міжнародних проектах. Доказом добре організованої роботи ЗВО із забезпечення та підвищення фахової кваліфікації є приклад доцента Кондратьєва І. В. (<https://cutt.ly/NvURoIV>), який нещодавно захистив докторську дисертацію. Він бере участь у міжнародному проєкті «Дніпровський паром» (<https://cutt.ly/NvRJoQT>), викладає курси «Історія країн Азії та Африки доби Середньовіччя та Раннього нового часу» «Нова історія країн Азії та Африки XVII-XVIII ст.», «Нова історія країн Азії та Африки XIX ст.», з 2019 р. й по теперішній час - член редакційної колегії журналу «Сіверянський літопис», фахового видання (категорії Б переліку наукових фахових видань України), учасник всеукраїнських та міжнародних конференцій, автор численних статей, співкерівник студентської проблемної групи «Вивчення проблем Азії та Африки» (спільно з доц. Стрілюк О.Б.); бере участь в атестації наукових працівників в якості офіційного опонента або члена постійної спеціалізованої вченої ради. Ясновська Л. В. (<https://cutt.ly/dvUTcPj>), доцент, кандидат історичних наук, яка викладає дисципліни «Стародавня історія України», «Історичне краєзнавство», має численні статті та учасниця низки академічних конференцій, в тому числі і міжнародних, член консультативної ради з питань охорони культурної спадщини при

Департаменті культури і туризму, національностей та релігій Чернігівської обласної державної адміністрації. Черненко О. Є. (<https://cutt.ly/QvUUrUT>), доцент, кандидат історичних наук, яка викладає курс «Спеціальні історичні дисципліни», автор численних статей з тематики дослідження, учасниця великої кількості конференцій (в тому числі міжнародних), керівник робіт за угодою про співробітництво з Павлодарським державним педагогічним університетом (Республіка Казахстан), надає численні дослідницькі послуги проведення археологічних розкопок, член редакційної колегії журналу «Сіверянський літопис». НПП, які забезпечують ОПП є визнаними дослідниками у своїх сферах наукових зацікавлень, мають вагомий педагогічний стаж та активно розвивають академічний потенціал освітньої програми.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Процедура конкурсного добору викладачів регламентується «Положенням про порядок проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних і педагогічних працівників» (<https://cutt.ly/yvUPHuI>), «Положенням про обрання та прийняття на роботу науково-педагогічних працівників» (<https://cutt.ly/JvUP6PF>), Законом України «Про вищу освіту», наказом МОН України від 05.10.2015 № 1005 «Про затвердження Рекомендації щодо проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними трудових договорів (контрактів)». Згідно з даними, наведеними у відомостях СО, процедура конкурсного добору викладачів є прозорою та реалізує можливість моніторингу рівня професіоналізму претендента.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Університет та ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін імені О. М. Лазаревського залучає роботодавців до реалізації та вдосконалення освітнього процесу. Так, Сергій Лаєвський, директор Чернігівського обласного історичного музею ім. В. В. Тарновського, висловив свої пропозиції щодо покращення ОПП під час онлайн засідання кафедри археології, етнології та краєзнавчо-туристичної роботи (Витяг з протоколу № 9 від 31 березня 2020 року), та на засіданні кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин. На пропозицію С. Лаєвського в ОПП 2020 р. збільшено кількість годин на вивчення англійської мови. Юрій Ткач, директор Чернігівського обласного художнього музею, з огляду на досвід керівництва відповідною установою, запропонував розширити знання і навички роботи здобувачів із пам'ятками культури, відтак запропонував поглибити у цьому напрямку вивчення історії культури України та низку інших пропозицій (Протокол № 10 від 18 червня 2020 р.). Роботодавці долучаються до участі у заходах та програмах, які реалізують НПП. Так, у 2020 р. на кафедрі всесвітньої історії та міжнародних відносин у межах реалізації програми: «Європейський освітній простір: можливість та виклики для України» програми Erasmus+ напряму Jean Monnet, була організована серія круглих столів на тему «Освіта змін чи освіта як зміни: європейський досвід та українська перспектива». Серед учасників були викладачі кафедр ННІ історії, роботодавці, здобувачі. Під час зустрічі з роботодавцями та представникам баз практик ЕГ переконалась, що їх активно залучають до організації та реалізації освітнього процесу. Роботодавці добре розуміють стан справ на освітній програмі (що підтверджується і їхніми рецензіями на ОПП), активно з нею співпрацюють та надають практичні поради щодо її покращення.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

ЗВО залучає професіоналів-практиків, експертів галузі та роботодавців до аудиторних занять. Так, НПП, які викладають ОК, пов'язані з археологічною тематикою (О. М. Веремейчик, О. Є. Черненко, О. П. Моця), є керівниками та безпосередніми учасниками археологічних експедицій, під час археологічної практики та теоретичних занять надають здобувачам практичні рекомендації щодо ведення польових досліджень та археологічних досліджень загалом. Під час зустрічі зі здобувачами було з'ясовано, що студенти час від часу мають лекції від викладачів з інших вузів. Так, нещодавно студенти відвідали онлайн лекцію від викладачки з Київського національного університету імені Т. Г. Шевченка. Ганна Андрес, доцент кафедри теорії та історії мистецтва Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури, провела для здобувачів ОПП дві відкриті лекції на тему «Реституція культурних цінностей: історія та сучасний стан». Інформація про заходи публікується на фейсбук сторінці ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін імені О. М. Лазаревського (<https://cutt.ly/EvUX11v>). НПП ОПП, роботодавці у співпраці з низкою наукових установ періодично виступають організаторами низки інших освітньо-наукових заходів до яких активно залучаються здобувачі ОПП. На думку ЕГ ЗВО варто було б розширити практику залучення до співпраці та читання лекцій або міні-курсів закордонних лекторів, що дозволить здобувачам поглибити свої мовні компетентності, знання зарубіжної історіографії та академічної культури.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

ЗВО сприяє професійному розвитку НПП, які залучені до викладання на ОПП. У ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін імені О. М. Лазаревського функціонують аспірантура та докторантура, діють спеціалізовані вчені ради НУЧК. Більшість викладачів освітньої програми є випускниками аспірантури та докторантури університету. Стажування та підвищення кваліфікації НПП регламентоване відповідним «Положенням про підвищення кваліфікації та стажування педагогічних та науково-педагогічних працівників» (<https://cutt.ly/ovUBgRM>). НПП на час стажування надається можливість зменшити своє навчальне навантаження. Під час аналізу професійної діяльності НПП (Таблиці 2 «Зведена інформація про викладачів ОП» відомостей СО) ЕГ встановила, що викладачі постійно удосконалюють свій професійний науковий та навчально-методичний рівень, регулярно беруть участь у лекціях, конференціях, стажуваннях, залучаються до популяризації історії та активно апробують результати своїх наукових розвідок.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

ЗВО стимулює розвиток викладацької майстерності НПП шляхом морального та матеріального заохочення. Університет фінансово винагороджує викладачів за захищені кандидатські і докторські дисертації та здобутті наукові ступені, за керівництво здобувачами, які є переможцями національних та міжнародних конкурсів, олімпіад тощо. Під час зустрічі з НПП ЕГ з'ясувала, що в 2020 р. десять НПП ЗВО за сприяння адміністрації, серед них і гарант ОПП, брали участь у Зимовій школі. Програма школи передбачала проведення симпозіумів, семінарів, тренінгів з академічної доброчесності, академічного письма, медіаграмотності, освітніх семінарів. ЕГ рекомендує ЗВО розглянути можливість впровадження практики проведення власних тренінгів із розвитку викладацької майстерності для поширення кращого викладацького досвіду серед НПП.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

ОПП забезпечена, якісним професорсько-викладацьким складом, визнаними фахівцями своєї галузі, які провадять академічні дослідження та регулярно підвищують свою академічну та професійну кваліфікацію; процедури добору НПП є прозорими та дають можливість забезпечити високий рівень професіоналізму кандидатів; в університеті створені умови для професійного розвитку НПП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Експертна група рекомендує розширити практику залучення провідних вітчизняних та закордонних фахівців для підготовки здобувачів ОПП; запровадити практику періодичного проведення загальноуніверситетських тренінгів чи майстер-класів для вдосконалення викладацької майстерності НПП.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

ОПП відповідає вимогам даного критерію, пропозиції ЕГ мають рекомендаційний характер, суттєвих недоліків не виявлено.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Під час дистанційного огляду експерти пересвідчилися, що матеріально-технічна та навчально-методична база ЗВО підтримується на достатньому рівні для досягнення очікуваних результатів навчання ОПП. ЕГ були продемонстровані головний корпус НУЧК, корпус ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін та гуртожиток. Для організації освітнього процесу здобувачів ОПП використовуються комп'ютерні класи, спортивна зала, бібліотека та

читальні зальний зал, медичний пункт та їдальня, які розташовані у головному корпусі університету. Основна частина занять проходить в корпусі ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського. Тут розміщені навчальні аудиторії, частина з яких оснащена мультимедійними проекторами, філія бібліотеки, археологічні лабораторії, де також проходять практичні заняття студентів, буфет. Результати опитування здобувачів свідчать, що переважну більшість з них влаштовує матеріально-технічне забезпечення та санітарно-побутові умови організації освітнього процесу (<https://cutt.ly/evDLIvt>). Умови проживання в гуртожитку відповідають санітарним нормам. Наукова бібліотека має електронні та паперові каталоги і ресурси, репозитарій для вільного користування здобувачів вищої освіти (<https://cutt.ly/lvDZf7L>). В навчальних приміщеннях Університету доступний безкоштовний Wi-Fi. Освітні компоненти ОПП мають необхідне навчально-методичне забезпечення, яке частково розміщено на сайті ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін (<https://cutt.ly/6vDZoRE>), а також доступне здобувачам освіти на кафедрах інституту у паперовій формі, та було надано за запитом ЕГ. Під час зустрічі із адміністрацією ЗВО було з'ясовано, що матеріальні та фінансові ресурси ОПП формуються як за рахунок загальноуніверситетського фінансування, так і за рахунок отримання грантів НПП.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Під час роботи у фокус-групах ЕГ було встановлено, що заклад забезпечує безоплатний доступ здобувачів вищої освіти до необхідної інфраструктури та інформаційних ресурсів необхідних для навчання, викладацької та наукової діяльності в межах освітньої програми. Університет надає безоплатний доступ викладачам і здобувачам вищої освіти до навчальної платформи Moodle (<https://cutt.ly/XvDZmM5>). Здобувачі мають можливість здійснювати перевірку своїх наукових публікацій, курсових та кваліфікаційних робіт (один раз кожного документу безкоштовно) на платформі StrikePlagiarism договір з якою уклав Університет.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Членами ЕГ встановлено, що освітнє середовище загалом дозволяє задовольнити потреби та інтереси здобувачів вищої освіти. В ЗВО функціонує необхідна інфраструктура для навчання, студенти з віддалених місць проживання забезпечуються гуртожитком. В університеті діють відділ охорони праці, медичний пункт і психологічна служба (<https://cutt.ly/GvDZZIA>), яка здійснює психолого-педагогічний супровід учасників освітнього процесу. Під час зустрічі у фокус-групі з керівниками структурних підрозділів ЗВО, керівниця психологічної служби зазначила, що студенти можуть звернутися до неї у будь-який час й отримати необхідну консультацію. Для задоволення освітніх потреб здобувачів діють: студентські гуртки; спортивні майданчики, спортзал, їдальня (в головному корпусі), буфет (в ННІ історії). Для студентів ОПП проводять профілактичні заходи, тренінги, спортивні змагання, інструктажі з техніки безпеки та профілактики захворювань. Студенти проходять анкетування з метою з'ясування їх ставлення до існуючого освітнього середовища. В останньому опитуванні, що відбулося у січні 2021 року, 72 % здобувачів вищої освіти відзначили, що почувалися цілком безпечно (<https://cutt.ly/FvDZ4D1>). В ЗВО активно діють органи студентського самоврядування: студентський профком (<http://studprof.in.ua>) студентський парламент (<https://cutt.ly/WvDXwTj>), в ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін - студентська рада (<https://cutt.ly/jvDXy5m>), які ефективно співпрацюють з адміністрацією ЗВО для вирішення проблем здобувачів освіти в навчальній та побутовій сферах.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Експерти з'ясували, що ЗВО забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, які навчаються за даною освітньою програмою. Освітня підтримка здобувачів вищої освіти здійснюється через організацію доступу до ресурсів бібліотеки, навчально-методичного забезпечення на сайті НУЧК, ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін; через розміщення друкованої інформації на дошках оголошень; надання необхідної інформації на кафедрах ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін; через індивідуальне консультування викладачів. Інформаційна підтримка здійснюється також через сторінки у соціальних мережах фейсбук (<https://cutt.ly/OvDXdPF>) та інстаграм (<https://cutt.ly/1vDXjoY>). Повідомлення студентів з організаційних та адміністративних питань переважно реалізуються через старост та кураторів академічних груп. Консультативна підтримка здобувачів освіти здійснюється різними підрозділами університету, зокрема психологічною службою та відділом міжнародних зв'язків (<https://cutt.ly/7vDXvmC>). Під час зустрічі у фокус-групі з директором інституту було з'ясовано, що відбувається консультування здобувачів освіти випускних груп з приводу можливого працевлаштування («ярмарка вакансій»), що було підтверджено й під час спілкування із випускниками. Соціальна підтримка здійснюється через звернення здобувачів освіти до органів студентського самоврядування та студентський профком (<http://studprof.in.ua/>). Згідно з результатами анкетування, більшість здобувачів задоволені інформаційною та організаційною підтримкою яку надає ЗВО (<https://cutt.ly/cvDXRoQ>).

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

В ЗВО розроблене і затверджене «Положення про організацію супроводу студентів з інвалідністю» (<https://cutt.ly/ovDXUX3>). Під час зустрічі з гарантом було з'ясовано, що на ОПП навчаються здобувачі вищої освіти з особливими потребами, які повною мірою залучені до навчально-виховного, наукового та суспільного життя ЗВО. Задля успішної адаптації таких студентів куратори академічних груп залучають психологічну службу університету, проводять профілактичну роботу, роз'яснювальні бесіди, НПП запроваджують індивідуальний підхід до роботи зі студентами з особливими освітніми потребами. При вході у головний корпус університету встановлено пандус, а в самому приміщенні обладнаний туалет для осіб з вадами руху. Корпус ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін, де проходить основна частина навчальних занять за ОПП, не пристосований для таких осіб. Незважаючи на те, що на даний момент здобувачів вищої освіти з вадами руху в інституті не навчається, ЕГ рекомендує створити в корпусі ННІ необхідну інфраструктуру (пандуси або підйомники, як для входу так і переміщення між поверхами, туалет) для людей з вадами руху.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

ЕГ відзначає, що в Університеті діють «Положення про врегулювання конфліктних ситуацій в Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка» (<https://cutt.ly/yvDXL5x>) і «Положення щодо протидії булінгу в Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка» (<https://cutt.ly/IvDXB2E>) в яких врегульовані процедури вирішення конфліктних ситуацій, визначена політика ЗВО щодо них. Під час зустрічей у фокус-групах було з'ясовано, що здобувачі і НПП ознайомлені з процедурами вирішення конфліктів та протидії корупції; випадків експлуатації, фізичного та психічного насильства, дискримінації (за будь-якою ознакою), проявів сексуального домагання, корупції в межах освітньої програми зафіксовано не було. У разі виникнення конфліктів студенти можуть звернутися до кураторів, психолога, студради, студентського профкому, до адміністрації інституту та університету. Активну позицію у вирішенні конфліктів займають органи студентського самоврядування, представники яких входять до комісії із вирішення конфліктних ситуацій. Голова студентського профкому університету Гапоненко Дмитро навіть приклад розв'язання конфлікту з викладачем, щодо несправедливого оцінювання, який відбувся 2 роки тому. Після офіційного звернення студентів була сформована комісія з вирішення конфліктних ситуацій, конфлікт було вирішено та студентам була надана можливість перескласти екзамен. Також був наведений приклад вирішення конфліктних ситуацій після звернення викладачів. Під час зустрічей було з'ясовано, що в головному корпусі університету існує «скринька довіри» для звернення до ректора у разі конфліктних ситуацій, булінгу, дискримінації або різних проявів насильства, на сайті НУЧК створена електронна «скринька довіри» для анонімного звернення (<https://cutt.ly/1vD6hS4>).

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

ЗВО забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів до освітньої інфраструктури та навчальних ресурсів. Поповнення матеріальних ресурсів відбувається не лише за рахунок бюджетних коштів, а й за рахунок грантів. Освітня, організаційна, інформаційна, консультативна, соціальна підтримка здобувачів ОПП здійснюється систематично. В НУЧК створені необхідні структурні підрозділи, чітко визначені їх компетенції та механізми їх функціонування. Налагоджена ефективна система студентського самоврядування та створені необхідні механізми впливу на покращення освітнього середовища, думка студентів з цього приводу моніториться та враховується.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

ЕГ рекомендує: спростити механізм звернень здобувачів до адміністрації ЗВО по факту: булінгу, конфліктних ситуацій, хабарництва та ін., розмістивши на сайті ЗВО у зручному місці контакти гарячої лінії (телефону довіри, email); створити в корпусі ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін необхідну інфраструктуру (пандуси /підйомники, для входу в приміщення та між поверхами, вбиральню) для людей з вадами руху.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

ЕГ вважає, що ЗВО докладає належних зусиль, щоб створити безпечне освітнє середовище та покращити матеріальну базу. Визначені недоліки можна виправити у стислий термін.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Загальні процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми передбачені в положеннях університету: «Про організацію освітнього процесу (<https://cutt.ly/mvDBelU>), «Про освітню програму та гаранта освітньої програми» (<https://cutt.ly/avDV47M>), «Про систему внутрішнього забезпечення якості освіти» (<https://cutt.ly/zvDBuG1>). На рівні ЗВО відповідальним за моніторинг якості освіти є Відділ внутрішнього забезпечення якості освіти університету (<https://cutt.ly/hvDBgyB>), який був створений наприкінці 2020 року. До цього відповідальним за внутрішній моніторинг якості був навчальний відділ університету. Згідно положень ЗВО, моніторинг та перегляд ОПП проводиться не рідше одного разу на рік. У разі необхідності відбувається оновлення щорічно, але не рідше, ніж 1 раз на 5 років з урахуванням результатів моніторингу та побажань стейкхолдерів. Аналіз організації освітнього процесу та спілкування з фокус-групами засвідчили, що з моменту ліцензування ОПП у 2016 році, її оновлення відбулося лише 2020 року. Ці зміни були зумовлені необхідністю узгодження її змісту із Стандартом вищої освіти за спеціальністю 032 Історія та археологія для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (від 29.04.2020 р.) та у зв'язку із змінами університетських положень, зокрема, положення «Про освітню програму та гаранта освітньої програми» (від 24.12.2020 р. № 436); отриманими відгуками стейкхолдерів. Під час спілкування у фокус-групі з директором Інституту ЕГ було з'ясовано, що до 2020 року моніторинг ОПП проводився під час обговорення результатів семестрових атестацій, ректорських контрольних робіт та опитування студентів на засіданнях кафедр і Вченої ради інституту. На думку керівництва інституту та кафедр, підстав для внесення змін в ОПП до 2020 р. не існувало. На думку експертів, подібна періодичність оновлення ОПП, в умовах суттєвих змін в організації вищої освіти України загалом та спеціальності 032 Історія та археологія зокрема, є недостатньою.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Отримання пропозицій від студентів з питань перегляду ОПП та питань якості освіти відбувається шляхом проведення студентських опитувань, участі представників органів студентського самоврядування та безпосередньо студентів на засіданнях кафедр під час перегляду ОПП, що було підтверджено під час зустрічі у фокус-групі із директором інституту, гарантом, здобувачами освіти, студентським самоврядуванням та наданими через запит протоколами засідань випускових кафедр. У відомостях СО зазначено, що під час перегляду ОПП у 2020 році за пропозицією студентів було збільшено кількість аудиторних годин на вивчення іноземної мови, у тому числі на рівні Professional English, розширено перелік обов'язкових дисциплін історичного спрямування та запроваджено навчальні предмети, що дозволяють оволодіти навичками інформаційно-комунікативних технологій, ораторським мистецтвом, PR – технологіями та основами спічрайтингу. Разом з тим, старости груп не змогли дати відповідь на запитання про пропозиції студентів щодо змін до ОПП та які зміни відбулися в результаті перегляду. В ЕГ склалося враження, що під час обговорення ОПП, залучається лише думка студентського активу, в той час як більшість студентів не поінформовані про процеси моніторингу й перегляду ОПП, та не розуміють важливості своєї участі в ньому. Також, ЕГ відзначає, що у вільному доступі інформація щодо моніторингу та перегляду ОПП відсутня, а результати опитування студентів з'явилися на сайті ННІ історії лише після початку роботи ЕГ. Експерти рекомендують провести інформаційну кампанію серед здобувачів вищої освіти з питань формування внутрішньої системи якості вищої освіти, моніторингу та перегляду освітніх програм та залученості студентів до цих процесів.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

ЗВО активно співпрацює із музейними закладами м. Чернігова та регіону. Під час спілкування у фокус-групі з роботодавцями було з'ясовано, що вони залучалися до перегляду освітньої програми, та під час засідання випускових кафедр вносили пропозиції щодо її покращення, що підтверджується протоколами засідань наданих ЕГ за запитом. Зокрема, Сергій Лаєвський – директор Чернігівського обласного історичного музею імені В.В. Тарновського – зазначив, що в новій редакції ОПП була врахована його пропозиція, щодо збільшення годин на вивчення англійської мови. Всі роботодавці відзначили тісну та давню співпрацю з ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського та високий рівень підготовки фахівців-істориків. Роботодавці залучаються до

проведення практик, організації та участі у конференціях, рецензування освітньої програми «Історія та археологія» (<https://cutt.ly/KvDBbOc>). На думку ЕГ на сайті ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін недостатньо висвітлена взаємодія з роботодавцями. Експерти рекомендують створити окремий розділ сайту для роботодавців, де б висвітлювалася співпраця, містилися пропозиції спільних проєктів, зворотній зв'язок, тощо. Експерти відзначають й доволі вузьке коло потенційних роботодавців випускників ОП, обмежене лише музейними закладами, кількість вакансій в яких, за словами самих роботодавців, доволі мала. ЕГ вважає доцільним розширення кола потенційних роботодавців за рахунок дослідних та освітніх закладів регіону.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

ЕГ було з'ясовано що в ЗВО існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників ОП. З випускниками проводять опитування та бесіди, що відзначили самі випускники під час зустрічі. Отримана інформація узагальнюється моніторинговою групою викладачів. Результати комунікування враховуються у процесі перегляду ОП та удосконалення освітнього процесу. Випускниця ОП Багмет Вікторія, яка зараз є аспіранткою університету за спеціальністю 032 історія та археологія, запрошувалася на засідання кафедр під час обговорення проєкту ОП та вносила свої пропозиції.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Контроль за якістю освітнього процесу ОП здійснюється на підставі положення «Про систему внутрішнього забезпечення якості освіти» (<https://cutt.ly/NvDBTEM>). На рівні ЗВО відповідальним за моніторинг якості освіти є Відділ внутрішнього забезпечення якості освіти університету (<https://cutt.ly/HvDBI1R>), який був створений наприкінці 2020 року. До процесу контролю якості освіти залучені викладачі, завідувачі кафедр, гарант ОП, представники дирекції ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін, ректорат і навчально-методичний відділ. Виявленню рівня знань здобувачів слугують семестрові атестації та ректорські контрольні роботи. Рівень задоволеності здобувачів навчанням відстежується Відділом внутрішнього забезпечення якості освіти університету через анкетування студентів (<https://cutt.ly/VvDBFlu>). ЕГ вважає, що наявна система забезпечення якості освіти ЗВО дає можливість вчасно реагувати на виявлені недоліки в ОП та організованому на ній навчальному процесі. Разом з тим, у ході здійснення процедур внутрішнього забезпечення якості за попередні роки недоліки в ОП та в освітній діяльності з реалізації ОП не були виявлені, що свідчить про нерозуміння гарантом, членами групи забезпечення та підрозділами які проводили моніторинг ОП процедур і процесів внутрішнього забезпечення якості. ЕГ рекомендує Відділу внутрішнього забезпечення якості освіти провести тренінги та семінари з питань процедур і процесів внутрішнього забезпечення якості, для гарантів та членів проєктних груп та груп забезпечення.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Дана ОП акредитується вперше, тому попередні пропозиції та зауваження відсутні. Аналіз звітів акредитацій інших ОП ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін, сайту ЗВО та спілкування у фокус-групах показав, що зауваження інституційного характеру висловлені іншими ЕГ були враховані. Зокрема, враховані пропозиції ЕГ, яка акредитувала ОП «40563 Історія та археологія» магістерського рівня: рекомендовано перейти на дистанційну форму опитувань стейкхолдерів, що частково було виконано; створено відділ, котрий би координував питання внутрішнього забезпечення якості освітнього процесу (<https://cutt.ly/7vDBXW9>); розроблено «Положення про гарантів ОП», у якому передбачено їх права та обов'язки (<https://cutt.ly/NvDBMDG>) тощо.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

В університеті здійснюється політика, спрямована на формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти, що, зокрема, прописано у статуті університету (<https://cutt.ly/gvDNWAu>). Прикладом чого є створення Відділу внутрішнього забезпечення якості освіти (<https://cutt.ly/EvDNUg5>), створення та постійне оновлення внутрішніх положень щодо функціонування системи якості: «Про освітню програму та гаранта освітньої програми» (<https://cutt.ly/GvDNPVj>); «Про систему внутрішнього забезпечення якості освіти» (<https://cutt.ly/JvDNGo6>); «Про академічну доброчесність» (<https://cutt.ly/ovDNLrq>). До формування культури якості залучаються здобувачі освіти, органи студентського самоврядування, роботодавці, НПП, про що засвідчили зустрічі у фокус-групах. Водночас ЕГ констатує відсутність практики належного інформування громадськості про результати моніторингу якості ОП та її оновлення. Експерти рекомендують зробити процедуру удосконалення якості освіти публічною та висвітлювати її результати на сайтах ЗВО, зокрема, оприлюднювати результати опитувань стейкхолдерів. У ЗВО не практикується

зберігання освітніх програм, навчальних планів, робочих навчальних програм, силабусів попередніх років у відкритому доступі на сайті ЗВО, що суттєво утруднює загальний аналіз стану організації освітнього процесу. Саме тому ЕГ змушена була звертатися до ЗВО із запитом щодо надання ОПП, НІП 2016 р. та інших документів, які регламентують організацію освітнього процесу

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Сильною стороною ЗВО є впровадження низки положень спрямованих на формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти, основним серед яких є «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти в НУЧК імені Т. Г. Шевченка», а також створення Відділу внутрішнього забезпечення якості освіти. Позитивною практикою є намагання університету залучити до перегляду освітніх програм широке коло стейкхолдерів; швидке реагування на зовнішній моніторинг якості.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Недоліками ОПП в розрізі критерію 8 є: недостатня ефективність внутрішнього моніторингу щодо виявлення недоліків ОПП; слабка поінформованість, та як наслідок низька залученість, широкого загалу здобувачів освіти до процесів моніторингу та перегляду ОПП; відсутня практика інформування громадськості про моніторинг та результати перегляду ОПП. Рекомендовано: провести інформаційну кампанію серед здобувачів вищої освіти з питань моніторингу та перегляду освітніх програм, формування внутрішньої системи якості вищої освіти та залученості студентів до цих процесів; Відділу внутрішнього забезпечення якості освіти провести тренінги та семінари з питань процедур і процесів внутрішнього забезпечення якості, для гарантів, членів проектних груп та груп забезпечення; публічно висвітлювати результати моніторингу та перегляду ОПП, результати опитування стейкхолдерів; створити окремий розділ сайту Інституту для роботодавців, де б висвітлювалася співпраця з ними, містилися пропозиції спільних проектів, зворотній зв'язок тощо; розширити коло потенційних роботодавців за рахунок дослідних та освітніх закладів.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Освітня діяльність за ОПП «Історія та археологія» загалом відповідає критерію 8. Виявлені недоліки можуть бути виправленими у стислі терміни, під час найближчого моніторингу та перегляду ОПП. Враховуючи, що ЗВО демонструє значний потенціал для їх усунення (за останній рік в університеті запроваджена дієва система моніторингу якості освітнього процесу, створена достатня нормативно-правова база, наявний значний кадровий, навчально-методичний та матеріально-технічний потенціал), ЕГ вважає, що за 8 критерієм ОП заслуговує на оцінку В.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

ЕГ встановила, що правила, які регулюють права та обов'язки усіх учасників освітнього процесу, повною мірою відображені в нормативно-правових документах університету та доступні всім зацікавленим особам у вільному доступі в розділі сайту університету «Публічна інформація» (<https://cutt.ly/DvDN38e>). Права та обов'язки учасників освітнього процесу є зрозумілими. Адміністрація ЗВО, НПП та здобувачі освіти намагаються дотримуватися їх під час реалізації ОПП.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та

пропозиції заінтересованих сторін.

На сайті ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін імені О. М. Лазаревського в розділі «Освітні програми» (<https://cutt.ly/BvDN6Mr>) розміщено ОПП 2020 р. та електронну пошту гаранта, куди можна направляти зауваження та пропозиції щодо неї. Підкритерій 9.2 передбачає, що ЗВО має оприлюднювати для громадського обговорення проект ОПП та таблицю пропозицій, але на сайті ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін виставлена лише діюча ОПП. Відзначимо, що на університетському сайті існує спеціальний розділ «Громадське обговорення» (<https://cutt.ly/bvDMuiG>) де розміщуються проекти ОПП, однак проекту програми «Історія та археологія» 2020 р. там не міститься. Це дещо суперечить отриманій під час зустрічі з гарантом інформації, що згідно з положенням про «Освітню програму та гаранта освітньої програми» проект ОПП 2020 року за місяць оприлюднювався для обговорення на сайті ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін. ЕГ не вдалося ознайомитися з проектом редакції ОПП 2020 року та таблицею пропозицій змін до неї. ЕГ рекомендує: поширити існуючу в університеті практику з оприлюднення проектів ОПП «Історія та археологія» на університетському сайті; внести доповнення до університетського положення «Про освітню програму та гаранта освітньої програми» (<https://cutt.ly/avDMria>) в частині V. «Реалізація, моніторинг та перегляд освітньої програми» та прописати в ньому норму оприлюднення проектів нової редакції ОПП на сайтах університету або/та його підрозділів.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Необхідну інформацію про освітню програму (безпосередньо ОПП, відгуки, рецензії, скринька для пропозицій) розміщено на сайті ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін (<https://cutt.ly/BvDMj74>). Обсяг оприлюднених матеріалів про ОПП достатній для ознайомлення зацікавлених сторін. Інформація щодо вступу на ОПП (<https://cutt.ly/zvDMvrM>), навчальний план (<https://cutt.ly/wvDMErD>), робочі програми, силабуси (<https://cutt.ly/8vGT7N9>) розташовані на сайті у вільному доступі. Обсяг інформації про ОПП, що оприлюднена на сайті, є достатнім для стейкхолдерів, а також для потенційних абітурієнтів. Разом з тим зауважимо, що на початку роботи ЕГ на сайті ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін були відсутні силабуси вибіркового рівня та їх перелік для ОПП «Історія та археологія» бакалаврського рівня. Вони були завантажені на сайт напередодні проведення акредитаційної експертизи у дистанційному режимі. Під час спілкування у фокус-групі із директором інституту та завідувачами випускових кафедр, заступник директора з навчальної роботи Андрій Католик відзначив, що всі необхідні навчально-методичні матеріали у паперовому вигляді зберігаються на кафедрах та були доступні здобувачам освіти.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

В ЗВО визначено та оприлюднено правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу. Учасники освітнього процесу дотримуються їх під час реалізації ОПП. Обсяг інформації, що оприлюднюється на сайтах НУЧК та ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін в цілому є достатнім для забезпечення потреб та інтересів всіх учасників освітнього процесу.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Інформація, що стосується реалізації та моніторингу ОПП оприлюднюється не в повному обсязі і не завжди вчасно. ЕГ рекомендує: поширити існуючу в університеті практику з оприлюднення проектів ОПП «Історія та археологія» на університетському сайті; внести доповнення до університетського «Положення про освітню програму та гаранта освітньої програми» в частині V. «Реалізація, моніторинг та перегляд освітньої програми» та прописати в ньому процедуру оприлюднення проектів нової редакції ОПП на сайтах університету та/або його підрозділів; продовжити вдосконалення сайту ННІ історії та соціогуманітарних дисциплін з метою вчасного та кращого інформування стейкхолдерів щодо моніторингу та перегляду ОПП, співпраці ННІ з роботодавцями.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

ЕГ вважає, що, в цілому, реалізація ОПП «Історія та археологія» першого рівня вищої освіти відбувається прозоро і публічно. Найвні недоліки, визначені в аналітичній частині, не є істотними і можуть бути легко виправленими.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна добросовісність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	<i>не застосовується</i>

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Шваб Анатолій Георгійович

Члени експертної групи

Квітковський Віктор Ігорович

Бородіна Тетяна Миколаївна